

Bruksela, 8 lipca 2026 r.
(OR. en)

11376/26

AGRI 560
AGRIORG 90
AGRIFIN 138
AGRISTR 38
ENV 921
POLCOM 275
VETER 115

PISMO PRZEWODNIE

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	7 lipca 2026 r.
Do:	Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2026) 576 final
Dotyczy:	KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW Unijna strategia dotycząca zwierząt gospodarskich

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2026) 576 final.

Załącznik: COM(2026) 576 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

Strasburg, dnia 7.7.2026 r.
COM(2026) 576 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Unijna strategia dotycząca zwierząt gospodarskich

{SWD(2026) 576 final}

1. WPROWADZENIE

Chów zwierząt gospodarskich należy do najstarszych form działalności człowieka. Od czasu pierwszego udomowienia zwierząt, które miało miejsce ponad 10 000 lat temu, odgrywa on kluczową rolę w społecznym i gospodarczym rozwoju cywilizacji. Na przestrzeni wieków chów zwierząt gospodarskich był nie tylko nieodzowną częścią naszego systemu żywnościowego – zapewniał on również środki utrzymania europejskim społecznościom, stał się filarem gospodarek wiejskich oraz elementem definiującym nasze krajobrazy.

Obecnie w Europie chów zwierząt gospodarskich jest zróżnicowaną i złożoną działalnością gospodarczą, która odpowiada za około 40 % wartości dodanej unijnego rolnictwa i generuje roczne obroty w wysokości 400 mld EUR. Wywiera on istotny wpływ społeczny i terytorialny: daje zatrudnienie około 7 mln osób oraz jest prowadzony w 4 mln gospodarstwach rozmieszczonych w całej Europie, często na obszarach o ograniczonych możliwościach prowadzenia innej działalności gospodarczej. Od pastwisk alpejskich po wschodnie regiony przygraniczne, od obszarów arktycznych po południowe *dehesas*, najbardziej oddalone regiony UE i wyspy Morza Śródziemnego – to właśnie chów zwierząt gospodarskich pozwala obszarom wiejskim Europy przetrwać. Dzięki swojej zasadniczej roli w zatrzymywaniu ludności na obszarach wiejskich i utrzymywaniu ich vitalności gospodarczej wnosi on istotny wkład w osiąganie celów UE w zakresie bezpieczeństwa i gotowości. Flanka wzdłuż wschodniej granicy Europy jest szczególnie narażona na ryzyko porzucania gruntów, któremu towarzyszy szybki spadek pogłowia zwierząt gospodarskich, co dodatkowo zmniejsza odporność tych regionów na kryzysy i zagrożenia bezpieczeństwa⁽¹⁾.

Unijny sektor chowu zwierząt gospodarskich odgrywa kluczową rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa żywnościowego, dostarcza bowiem wysokiej jakości białko nie tylko w Unii, lecz także na świecie, przy dodatnim bilansie handlowym UE i rosnącym popycie na unijne produkty dzięki wiodącym na świecie normom, jakości i zrównoważoności ⁽²⁾, które sprawiają, że produkty te stają się wizytówką europejskiej doskonałości na całym świecie.

Ponieważ jest to kluczowy sektor strategiczny z punktu widzenia konkurencyjności Unii i jej otwartej strategicznej autonomii, w niniejszej strategii określono działania mające zaradzić istniejącym słabościom sektora oraz zwiększyć jego odporność w świecie rosnącej konkurencji rynkowej. Jednocześnie sektor ten musi skuteczniej odpowiadać na rosnące oczekiwania społeczne, w szczególności w zakresie dobrostanu zwierząt, przekształcić swój ślad środowiskowy w pozytywne efekty zewnętrzne oraz wzmocnić swoje powiązania z lokalnymi społecznościami. Ścisła integracja łańcucha żywnościowego oraz pełne zastosowanie podejścia opartego na obiegu zamkniętym pozwoliłyby na lepsze wykorzystanie wszystkich produktów ubocznych i biomasy jako

⁽¹⁾ Komunikat w sprawie wschodnich regionów UE graniczących z Rosją, Białorusią i Ukrainą, COM(2026) 82 final.

⁽²⁾ Należy się spodziewać, że spożycie mięsa na świecie będzie nadal się zwiększać w związku z szybkim wzrostem liczby ludności i dochodów. Unia należy do czołowych uczestników handlu produktami pochodzenia zwierzęcego na świecie. W 2025 r. wartość unijnego wywozu produktów pochodzenia zwierzęcego sięgnęła 53 mld EUR, podczas gdy wartość przywozu wyniosła 16 mld EUR. Największe znaczenie mają przetwory mleczne: w 2025 r. ich wartość wyniosła 20,7 mld EUR, przy nadwyżce handlowej netto w wysokości 18 mld EUR. W ostatnim dziesięcioleciu bilans handlowy Unii w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego pozostawał dodatni.

zasobu w celu generowania dodatkowych dochodów dla rolników, a jednocześnie zmniejszenia śladu węglowego produkcji zwierzęcej.

Jak zapowiedziano w Wizji dla rolnictwa i żywności ⁽³⁾, unijny sektor produkcji zwierzęcej zasługuje na długoterminową strategię, która respektowałaby różnorodność i specyfikę chowu zwierząt w całej Europie. Dalsza transformacja w kierunku odpornego, konkurencyjnego i zrównoważonego sektora produkcji zwierzęcej w UE ma kluczowe znaczenie dla przeciwdziałania depopulacji najbardziej podatnych terytoriów, a jednocześnie przyczynia się do realizacji celu, jakim jest osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. Transformacja ta będzie jednym z celów objętych wsparciem w ramach WPR po 2027 r., w związku z czym będzie stanowić ważny punkt odniesienia przy wdrażaniu strategii odnowy pokoleń⁽⁴⁾, strategii biogospodarczej⁽⁵⁾, przyszłego nowego planu działania na rzecz obszarów wiejskich⁽⁶⁾, planu działania w sprawie nawozów⁽⁷⁾ oraz komunikatu w sprawie zarządzania ryzykiem pożarów roślinności⁽⁸⁾. Na szczeblu międzynarodowym Komisja współpracuje z organami wielostronnymi, aby wspierać proces transformacji dzięki dostosowaniu norm międzynarodowych, w szczególności z FAO w ramach globalnego planu działania na rzecz zrównoważonej produkcji zwierzęcej.

Aby zapewnić długoterminową rentowność unijnego sektora produkcji zwierzęcej, potrzebna jest strategia, która pozwoli:

- dążyć do utworzenia **odpornego systemu produkcji zwierzęcej**, który wytrzymuje sytuacje kryzysowe i jest lepiej dostosowany do stresu klimatycznego;
- wzmocnić jej **konkurencyjność** na szczeblu unijnym i światowym,
- uodpornić sektor na przyszłe wyzwania dzięki **poprawie standardów dobrostanu zwierząt i minimalizacji jego śladu klimatycznego i środowiskowego**;
- sprawić, aby systemy produkcji zwierzęcej nadal **odpowiadały niepowtarzalnym cechom poszczególnych regionów**, podtrzymywały gospodarki i tradycje wiejskie w całej Europie oraz nadal przyczyniały się do utrzymania ich bogatej różnorodności biologicznej;
- wspierać **doskonałość** w produkcji zwierzęcej jako odrębne europejskie podejście do chowu zwierząt gospodarskich, które jest powszechnie uznawane i cenione przez konsumentów, zwłaszcza jeśli chodzi o dobrostan zwierząt.

Strategię opracowano z uwzględnieniem szeroko zakrojonych konsultacji z zainteresowanymi stronami prowadzonych pod nadzorem zespołu roboczego ds. zwierząt gospodarskich, obejmujących ponad roczny dialog z państwami członkowskimi, rolnikami, przedstawicielami sektora i społeczeństwa obywatelskiego, w tym z Europejską

⁽³⁾ Wizja dla rolnictwa i żywności: Wspólne kształtowanie unijnego sektora rolnego i spożywczego, atrakcyjnego dla przyszłych pokoleń, COM(2025) 75 final.

⁽⁴⁾ Strategia odnowy pokoleń w rolnictwie, COM(2025) 872 final.

⁽⁵⁾ Strategiczne ramy konkurencyjnej i zrównoważonej biogospodarki UE, COM(2025) 960 final.

⁽⁶⁾ Zmieniony plan działania UE na rzecz obszarów wiejskich towarzyszący sprawozdaniu Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Długoterminowa wizja dla obszarów wiejskich UE: najważniejsze osiągnięcia i kolejne działania”, SWD(2024) 451 final.

⁽⁷⁾ Plan działania w sprawie nawozów: partnerstwo na rzecz zapewnienia dostępności, przystępności cenowej i autonomii strategicznej w zakresie produkowanych w UE nawozów, COM(2026) 310 final.

⁽⁸⁾ Komunikat w sprawie zintegrowanego zarządzania ryzykiem pożarów roślinności, COM(2026) 330 final.

Radą ds. Rolnictwa i Żywności. Towarzyszy jej plan w zakresie białek, którego celem jest zwiększenie odporności i zrównoważoności systemu białka w Unii. W niniejszym komunikacie – opracowanym z uwzględnieniem analizy mocnych i słabych stron sektora przedstawionej w towarzyszącym mu dokumencie roboczym służb Komisji – wzięto pod uwagę sprawozdanie z własnej inicjatywy Parlamentu Europejskiego pt. „Jak zapewnić zrównoważoną przyszłość unijnego sektora produkcji zwierzęcej, uwzględniając konieczność zagwarantowania bezpieczeństwa żywnościowego i odporności rolników, a także wyzwania związane z chorobami zwierzęcymi”⁽⁹⁾.

2. OBECNY STAN UNIJNEGO SEKTORA PRODUKCJI ZWIERZĘCEJ

2.1. Wyzwania i możliwości

Unijny sektor produkcji zwierzęcej mierzy się z połączeniem presji o charakterze strukturalnym i bieżącym. Presje te już przyczyniają się do rezygnacji z prowadzenia gospodarstw w niektórych regionach, zwłaszcza w sektorach bydła, owiec i kóz, oraz budzą obawy co do długoterminowej ciągłości działalności w zakresie chowu zwierząt gospodarskich w niektórych częściach Unii. Na przykład w ostatnim dziesięcioleciu Francja utraciła 16 % pogłowia bydła, a w tym samym okresie pogłowie trzody chlewnej w Niemczech zmniejszyło się o 22 %.

Głównym wyzwaniem jest **rentowność**. Wysokie koszty nakładów, niestabilność rynku oraz narażenie na wahania cen pasz i energii nadal ograniczają marże. Jednocześnie przestrzeganie wysokich norm UE niezbędnych do ochrony dobrostanu zwierząt, bezpieczeństwa żywności, klimatu i środowiska może generować koszty produkcji, które nie zawsze znajdują odzwierciedlenie w cenach rynkowych. Wyzwaniem dla rolników jest również mała siła przetargowa wobec nabywców.

Unijny sektor produkcji zwierzęcej mierzy się także z wyzwaniami dotyczącymi zrównoważonego rozwoju. Sektor ten jest znaczącym źródłem emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie, amoniaku, a także zanieczyszczenia związkami biogennymi, co wpływa na klimat, jakość powietrza i wody oraz różnorodność biologiczną. Emisje wprawdzie systematycznie maleją, jednak tempo ich redukcji pozostaje niewielkie. Koncentracja produkcji zwierzęcej na niektórych obszarach UE powoduje nierównowagę składników odżywczych, co prowadzi do zanieczyszczenia związkami biogennymi. Jednocześnie ekstensywny wypas zwierząt gospodarskich ma zasadnicze znaczenie dla utrzymania użytków zielonych, które sprzyjają utrzymaniu różnorodności biologicznej i biotopów wiejskich, przyczyniają się do ochrony przyrody oraz pomagają zapobiegać porzucaniu gruntów i depopulacji obszarów wiejskich.

Na perspektywy sektora wpływa ponadto szereg **słabości o charakterze strukturalnym**. Starzenie się rolników, niewystarczający poziom odnowy pokoleń, niedobory siły roboczej – w tym wśród wiejskich służb weterynaryjnych – oraz wymagające warunki pracy zagrażają przyszłej zdolności produkcyjnej sektora. Skutki zmiany klimatu oraz ogniska chorób zwierząt pogarszają wyniki ekonomiczne gospodarstw.

Przyszłość unijnego sektora produkcji zwierzęcej musi opierać się na jego istotnych atutach i możliwościach. Unijny sektor produkcji zwierzęcej jest zakorzeniony w tradycji, lecz opiera się na innowacjach i przedsiębiorczości. Różnorodność systemów produkcji, gatunków i terytoriów zwiększa jego odporność i zdolność adaptacji. Rygorystyczne

⁽⁹⁾ 2025/2053(INI).

unijne normy wzmacniają zaufanie konsumentów i zapewniają silną pozycję na rynkach produktów premium. W kilku sektorach efektywne systemy produkcji, zaawansowane usługi weterynaryjne i dobrze rozwinięte łańcuchy dostaw sprzyjają wzrostowi produktywności i poprawie wyników wywozu. Innowacje oraz wdrażanie podejść opartych na biogospodarce o obiegu zamkniętym przyczyniają się do poprawy zarówno konkurencyjności, jak i wyników środowiskowych. Rolnicy coraz częściej są już nie tylko producentami żywności, lecz również strażnikami przyrody i podmiotami świadczącymi usługi zakwaterowania dla turystów, lecz także stają się producentami energii – wytwarzają energię odnawialną na potrzeby własnych gospodarstw, a w wielu przypadkach także na potrzeby szerszej konsumpcji, ograniczając zależność UE od rozwiązań alternatywnych opartych na paliwach kopalnych.

3. STRATEGIA

Unia w 2040 r. musi być miejscem, w którym zrównoważony chów zwierząt gospodarskich nie tylko przetrwa, ale będzie miał warunki do rozwoju.

Sektor ten musi być wspierany przez spójne ramy polityki, które są proste, przewidywalne i uwzględniają realia prowadzenia działalności rolniczej. W kolejnym okresie programowania, bez przesądzania o trwających negocjacjach dotyczących WRF, WPR pozostanie głównym filarem wsparcia – zarówno dochodów, jak i inwestycji oraz zachęt – w ramach przyszłych planów partnerstwa krajowego i regionalnego, uzupełnionych proponowanym funduszem w ramach programu Horyzont Europa ⁽¹⁰⁾ i Europejskim Funduszem Konkurencyjności (EFK) ⁽¹¹⁾, które mają pobudzać innowacje.

Niniejsza strategia wyznacza długoterminowy kierunek rozwoju sektora, służący zwiększaniu jego konkurencyjności i zrównoważonego charakteru w warunkach podniesionej gotowości na przyszłe wyzwania. Przekłada się ona na konkretne działania na szczeblu UE, państw członkowskich i zainteresowanych stron, z naciskiem na ukierunkowane rozwiązania terytorialne dostosowane do różnych systemów produkcji i regionów oraz oparte na całościowym, spójnym podejściu łączącym różne obszary polityki.

Komisja zamierza utrzymać **zespół roboczy ds. zwierząt gospodarskich** jako forum dyskusji i dalszego rozwijania niektórych inicjatyw wskazanych poniżej, ponieważ stanowi ono inkluzywny sposób wdrażania niniejszej strategii.

3.1. Odporny sektor produkcji zwierzęcej, który wytrzymuje sytuacje kryzysowe

Odporny system produkcji zwierzęcej ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego Unii, jej autonomii strategicznej i witalności

⁽¹⁰⁾ Wniosek dotyczący ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY ustanawiającego program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” na lata 2028–2034 oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie oraz uchylającego rozporządzenie (UE) 2021/695, COM(2025) 543 final.

⁽¹¹⁾ Wniosek dotyczący ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie ustanowienia Europejskiego Funduszu Konkurencyjności („EFK”), w tym programu szczegółowego działań na rzecz badań naukowych i innowacji w dziedzinie obronności, uchylenia rozporządzeń (UE) 2021/522, (UE) 2021/694, (UE) 2021/697, (UE) 2021/783, uchylenia przepisów rozporządzeń (UE) 2021/696 i (UE) 2023/588, oraz zmiany rozporządzenia (UE) [EDIP], COM(2025) 555 final.

obszarów wiejskich. Odporność oznacza coś więcej niż zdolność do odbudowy po wstrząsie. Oznacza również zdolność do przewidywania ryzyka, zmniejszania podatności, dostosowywania się do zmian strukturalnych oraz dalszego dostarczania bezpiecznej, zrównoważonej i przystępnej cenowo żywności w coraz trudniejszych warunkach. Dla sektora produkcji zwierzęcej jest to obecnie pilny priorytet. Producenci zmagają się z rosnącą presją wynikającą z niestabilności rynków, rosnących kosztów nakładów i kosztów stałych, zmiany klimatu, niedoboru wody, chorób zwierząt, niedoboru siły roboczej i braku wykwalifikowanych pracowników, niestabilności geopolitycznej oraz nieuczciwej konkurencji na świecie. Wzmocnienie sektora i zwiększenie jego odporności jest zatem konieczne zarówno do ochrony źródeł utrzymania rolników, jak i do zachowania zdolności Unii do produkcji.

Pierwszym priorytetem jest ulepszenie ram zarządzania ryzykiem. Rolnicy zajmujący się produkcją zwierzęcą potrzebują lepszego dostępu do finansowania, ubezpieczeń, reasekuracji, funduszy wspólnego inwestowania i narzędzi stabilizacji dochodów, które odzwierciedlają specyficzne rodzaje ryzyka dla tego sektora, w tym zjawiska klimatyczne, zakłócenia rynku i choroby zwierząt. Przyszła polityka powinna zwiększyć spójność między zarządzaniem ryzykiem a zarządzaniem kryzysowym, tak aby wsparcie w sytuacjach nadzwyczajnych nie zastępowało gotowości, lecz stanowiło jej uzupełnienie.

W tym kontekście Komisja wraz z instytucjami finansowymi, w tym z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, prowadzi prace przygotowawcze w celu zbadania możliwości opracowania **specjalnego systemu finansowego w zakresie zarządzania ryzykiem, stanowiącego element wieloletnich ram finansowych po 2027 r.**, który to instrument uwzględni potrzeby w zakresie ubezpieczeń i reasekuracji związanych z klimatem oraz rozszerzy wsparcie na ryzyka związane z chorobami zwierząt, i będzie stanowił uzupełnienie istniejących instrumentów⁽¹²⁾.

Zestaw narzędzi zarządzania ryzykiem w ramach obecnej i przyszłej WPR jest już dość kompleksowy⁽¹³⁾ i daje państwom członkowskim możliwość wyboru tych narzędzi oraz dostosowania ich do swoich potrzeb. Komisja przygotowuje **podręcznik zawierający praktyczne wskazówki dotyczące zarządzania ryzykiem**, do którego opracowania wykorzysta unijną i międzynarodową wiedzę specjalistyczną, tak aby państwa członkowskie mogły lepiej uwzględnić te potrzeby w swoich przyszłych planach partnerstwa krajowego i regionalnego. **Będzie on uzupełnieniem zaleceń dotyczących WPR**, które obejmą również aspekty zarządzania ryzykiem. Komisja oceni również i w stosownych przypadkach zmniejszy bariery administracyjne dla tworzenia specjalnych narzędzi zarządzania ryzykiem, takich jak fundusze wspólnego inwestowania, aby zaradzić ich niewielkiemu wykorzystaniu, zwłaszcza przez małe gospodarstwa.

Drugim priorytetem jest lepsze zapobieganie chorobom i reagowanie na przypadki ich wystąpienia. Choroby zwierząt, w tym choroby odzwierzęce, pozostają jednymi z najpoważniejszych zagrożeń dla odporności zwierząt gospodarskich i różnorodności biologicznej, a potencjalnie także dla zdrowia ludzi. Niedawne ogniska choroby, których częstotliwość występowania znacznie wzrosła, pokazały skalę szkód gospodarczych i

⁽¹²⁾ Platforma fi-compass, 2025, przegląd tendencji w zakresie ryzyka klimatycznego w rolnictwie w całej Europie w kontekście obecnego klimatu i w 2050 r. – Narzędzia ubezpieczeniowe i narzędzia zarządzania ryzykiem dla rolnictwa w UE (https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/EAFRD_AGRRI_Insurance_Risk_MA.pdf).

⁽¹³⁾ Bank Światowy: Rozwiązania na rzecz lepszego zarządzania ryzykiem w rolnictwie w Unii Europejskiej (<https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/099032326044016306>).

społecznych, jakie choroby te mogą powodować, w tym konieczność uśmiercania dużej liczby zwierząt oraz zakłócenia w handlu i działalności na obszarach wiejskich. **Skuteczne środki bioasekuracji** pozostają pierwszą linią obrony i stanowią zasadniczy element profilaktyki. Ponadto **ocena Prawa o zdrowiu zwierząt** stworzy podstawę do aktualizacji unijnego podejścia „Jedno zdrowie” do zarządzania chorobami, w tym do szerszego i opartego na podstawach naukowych stosowania szczepień prewencyjnych w stosownych przypadkach. Aby zwiększyć zdolność dostosowania się do pojawiających się zagrożeń i chorób, **Komisja dokona przeglądu w celu sprawdzenia, czy obecny system klasyfikacji chorób pozostaje adekwatny do zakładanych celów** oraz czy kryteria klasyfikacji odpowiednio uwzględniają określone wyzwania. Aby ulepszyć zharmonizowane środki zwalczania chorób w całej Unii, Komisja będzie nadal proponować aktualizacje przepisów zgodnie z najnowszymi osiągnięciami naukowymi i normami międzynarodowymi określonymi przez Światową Organizację Zdrowia Zwierząt (WOAH) oraz przyjmować przepisy wykonawcze w celu jaśniejszego określenia ról i obowiązków. Aby wspierać szersze i oparte na podstawach naukowych stosowanie szczepień prewencyjnych, **Komisja oceni również, czy obecne przepisy i zasady dotyczące szczepień są nadal adekwatne.**

Prace te powinny opierać się na najnowszych opiniach naukowych Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA), a na arenie międzynarodowej powinny otrzymać lepsze wsparcie pozwalające zwiększyć akceptację unijnych środków sanitarnych. Aby zaradzić problemowi nierównomiernego uznawania regionalizacji przez państwa trzecie, Komisja będzie dalej wspierać państwa członkowskie przez opracowanie **wytocznych dotyczących stosowania szczepień w połączeniu z regionalizacją i podziałem na strefy**, a jednocześnie nadal zabiegać u partnerów handlowych na forach dwustronnych i wielostronnych o uznanie unijnego podejścia do regionalizacji, w tym szczepień.

Dalsze **badania naukowe i innowacje w zakresie zdrowia zwierząt i szczepień**, w tym szczepionek DIVA ⁽¹⁴⁾, pozostają niezbędne, również w przypadku potencjalnych szczepionek przeciwko najpowszechniejszym chorobom transgranicznym. Specjalny komponent proponowany w ramach programu „Horyzont Europa” ma wspierać te działania.

W ramach środków zapobiegawczych Komisja będzie nadal wspierać i wzmacniać zdolności państw członkowskich w zakresie nadzoru nad odpowiednimi chorobami zwierząt, zapewniając **wczesne wykrywanie i wczesne działanie**. Mechanizmy wczesnego ostrzegania są bardzo ważne. Komisja oceni, jak finansować usprawnienie istniejących systemów, lepiej zintegrować cyfryzację z wykrywaniem i ostrzeganiem oraz poprawić rozpowszechnianie informacji wśród rolników w całej Unii (za pomocą aplikacji i infolinii).

Jednocześnie **odpowiednie finansowanie unijne ma kluczowe znaczenie dla profilaktyki, nadzoru, kontroli i eliminacji**, zwłaszcza w odniesieniu do środków nadzwyczajnych w przypadku wystąpienia ognisk choroby. Instrument UE zaproponowany w ramach WRF umożliwi prowadzenie wspólnej polityki w obszarach zdrowia i bezpieczeństwa (w tym zdrowia i bezpieczeństwa zwierząt) oraz może zapewnić

⁽¹⁴⁾ Szczepionki Diva (oparte na strategii odróżniania zwierzęcia zakażonego od szczepionego) jest to specjalistyczny rodzaj szczepionek opracowanych w taki sposób, aby można było rozróżnić zwierzęta, które zostały zaszczepione, od tych, które uległy naturalnemu zakażeniu daną chorobą. Takie rozróżnienie ma kluczowe znaczenie dla skutecznego zwalczania chorób, prowadzenia nadzoru epidemiologicznego oraz stosowania przepisów handlowych dotyczących zwierząt gospodarskich i innych zwierząt.

specjalne wsparcie w przypadku chorób zwierząt, podlegające corocznym procedurom budżetowym. Państwa członkowskie mogłyby również przewidzieć w swoich planach PKR zwiększenie dostępu rolników do narzędzi zapobiegawczych, w tym bioasekuracji i szczepionek, oraz ich wykorzystania, a także zapewnić odpowiednie usługi doradcze i wystarczającą liczbę personelu weterynaryjnego poprzez wprowadzenie zachęt finansowych dla lekarzy weterynarii na obszarach wiejskich, przy czym oczekuje się, że zainteresowane strony ulepszą środki bioasekuracji w gospodarstwach i upowszechnią najlepsze praktyki w celu zapobiegania chorobom zwierząt.

Trzecim priorytetem jest zwiększenie inwestycji w przystosowanie się do zmiany klimatu i jej łagodzenie oraz innowacje. Mogłyby to obejmować wsparcie dla innowacji, które zmniejszają intensywność emisji, poprawiają gospodarkę składnikami odżywczymi i zwiększają wkład systemów chowu zwierząt gospodarskich w gospodarkę o obiegu zamkniętym, wraz ze środkami przystosowawczymi. Odporność w coraz większym stopniu zależy od zdolności sektora do radzenia sobie ze stresem klimatycznym i bardziej efektywnego wykorzystywania zasobów. Podniesienie efektywności wykorzystania wody może przyczynić się do zwiększenia zarówno odporności wodnej, jak i odporności rolników. Polega ono na zachowaniu i zrównoważonym wykorzystywaniu zasobów genetycznych oraz stosowaniu strategii hodowlanych, które wzmacniają cechy związane z odpornością, takie jak tolerancja na suszę i odporność na wysokie temperatury. Najnowocześniejsze techniki genomowe i hodowlane przynoszą korzyści zarówno gospodarcze, jak i środowiskowe. Prowadzą one do zmniejszenia zużycia pasz i ograniczenia emisji, co oznacza oszczędności dla rolników i mniejsze narażenie na nieprzewidywalne wahania cen. Większa odporność wymaga również lepszych budynków inwentarskich i wentylacji, ochrony przeciwpowodziowej oraz innej infrastruktury odpornej na zmiany klimatu.

Badania naukowe i innowacje dotyczące zrównoważonych praktyk i technologii są niezbędnymi czynnikami sprzyjającymi zwiększeniu odporności unijnego sektora produkcji zwierzęcej ⁽¹⁵⁾. **UE powinna również skoncentrować się na zwiększaniu skali rozwiązań i ich wdrażaniu.** Powinno to obejmować wsparcie dla skuteczniejszych i bardziej skoordynowanych działań w zakresie badań naukowych i innowacji w dziedzinie zrównoważonych systemów produkcji zwierzęcej, **opracowywanie i stosowanie** praktycznych narzędzi, takich jak systemy wspomagania decyzji, czujniki, aplikacje wykorzystujące duże zbiory danych, robotyka, rozwiązania w zakresie wczesnego ostrzegania i precyzyjny chów zwierząt gospodarskich, przy jednoczesnym promowaniu podejścia systemowego i ukierunkowanego terytorialnie. Aby przyspieszyć oddziaływanie w terenie, **innowacje powinny być ściślej dostosowane do potrzeb rolników**, tak aby można było szybciej testować rozwiązania pozwalające zwiększyć odporność, zwiększać skalę tych rozwiązań oraz wdrażać je w różnych regionach i systemach produkcji. Wsparciem dla tych działań będzie opracowywane obecnie nowe strategiczne podejście do badań naukowych i innowacji w ramach inicjatyw AgRI 2040 i Food 2040. W ramach tego nowego podejścia sektor produkcji zwierzęcej wskazano jako kluczowy obszar działań w zakresie badań naukowych i innowacji, a nacisk położono na lepsze

⁽¹⁵⁾ Różne instrumenty finansowe w ramach WRF na okres po 2027 r. mogłyby wspierać bardziej skuteczne i lepiej skoordynowane działania w zakresie badań naukowych i innowacji na rzecz zrównoważonych i odpornych systemów produkcji zwierzęcej, obejmujące zdrowie i dobrostan zwierząt, zapobieganie chorobom i szczepionki, systemy mieszane, przystosowanie się do zmiany klimatu i jej łagodzenie, ograniczanie wpływu na środowisko, efektywne wykorzystanie pasz i składników odżywczych, zasoby genetyczne i hodowlę ukierunkowaną na wzmocnienie cech odporności, rozwiązania z zakresu biogospodarki o obiegu zamkniętym, innowacje społeczne oraz technologie cyfrowe.

wykorzystanie wyników badań naukowych i innowacji w przedsiębiorstwach typu start-up i scale-up oraz ich pełne wdrożenie na skalę przemysłową.

Do zwiększenia odporności konieczne jest również, aby sektor produkcji zwierzęcej stał się mniej zależny od przywożonych materiałów do produkcji i mógł w większym stopniu opierać się na zasobach krajowych i zasobach w ramach obiegu zamkniętego, zgodnie z rozwiązaniami przedstawionymi w planie w zakresie białek i w planie działania w sprawie nawozów. Jednocześnie ściślejsza integracja z krajami kandydującymi i partnerskimi stwarza możliwości zwiększenia odporności i strategicznej autonomii Unii poprzez stopniowy rozwój bardziej zintegrowanych i zrównoważonych rolno-spożywczych łańcuchów wartości.

Przykłady wspólnych projektów inwestycyjnych służących zwiększaniu odporności:

- instalacja paneli fotowoltaicznych w gospodarstwach oraz wspólnej biogazowni wykorzystującej obornik, co ogranicza zależność od zewnętrznych źródeł energii i nawozów;
- budowa systemu magazynowania i recyklingu wody, aby radzić sobie z suszami i falami upałów;
- przystąpienie do funduszu wspólnego inwestowania i programu ubezpieczeń klimatycznych objętych wsparciem w ramach strategii politycznych państw członkowskich w celu stabilizacji dochodów podczas ekstremalnych zdarzeń pogodowych.

Państwa członkowskie powinny **nadal wspierać praktyki rolnicze, które włączają odporność i zrównoważoność do swoich modeli biznesowych, takie jak rolnictwo ekologiczne,** oraz zachęcać do przechodzenia na długoterminową odporność za pomocą płatności przejściowych. Środki dotyczące **odnowy pokoleń** powinny lepiej odzwierciedlać szczególną sytuację sektora chowu zwierząt gospodarskich.

Lepsza współpraca w całym łańcuchu dostaw może pomóc ograniczyć zmienność cen i poprawić dostęp do materiałów do produkcji, natomiast udział w platformach wymiany wiedzy i partnerstwach innowacyjnych może przyspieszyć upowszechnianie dobrych praktyk.

Przykład: Na obszarze narażonym na zakażenie wirusem choroby niebieskiego języka, wirusem choroby guzowatej skóry bydła lub grypą ptaków organy i zainteresowane strony zapewniają skoordynowany system zapobiegania chorobom:

- państwa członkowskie współfinansują w ramach planów partnerstwa krajowego i regionalnego modernizację bioasekuracji (punkty ze środkiem odkażającym, kontrolowany dostęp do gospodarstw i strefy separacji);
- rolnicy uczestniczą w szkoleniach finansowanych w ramach planów partnerstwa krajowego i regionalnego organizowanych przez służby doradcze i grupy EPI-AGRI, dotyczących zapobiegania chorobom i planowania ewentualnościowego;
- państwa członkowskie i podmioty w łańcuchu wartości produkcji zwierzęcej ustanawiają ramy podziału kosztów, aby wspólnie finansować działania podejmowane w odpowiedzi na pojawiające się ogniska chorób, w tym odszkodowania dla dotkniętych nimi producentów, na podstawie wcześniej uzgodnionych mechanizmów finansowych (w ramach których koszty zwalczania choroby, jej powstrzymywania i odbudowy po wystąpieniu choroby są rozdzielane między opłaty publiczne i prywatne, składki lub pule ubezpieczeniowe);

- wraz z pojawianiem się nowych szczepionek dzięki badaniom naukowym i innowacjom wspieranym przez UE wdrażany jest publiczno-prywatny program szczepień i nadzoru.

Państwa członkowskie odgrywają centralną rolę w przekładaniu tych celów na praktyczne wsparcie w terenie przez:

- uwzględnienie inwestycji na rzecz zwiększenia odporności w swoich planach partnerstwa krajowego i regionalnego oraz poprawę dostępu rolników do narzędzi zapobiegania chorobom;
- propagowanie ubezpieczeń i funduszy wspólnego inwestowania dostosowanych do sektorów produkcji zwierzęcej;
- zapewnienie, aby szkolenia i usługi doradcze dla gospodarstw obejmowały wiedzę specjalistyczną na temat odporności zwierząt gospodarskich;
- wspieranie inwestycji i działań rolnośrodowiskowych i klimatycznych, w tym systemów efektywności, które pomagają zachować i w zrównoważony sposób wykorzystywać **zasoby genetyczne zwierząt gospodarskich** zwiększające odporność sektora produkcji zwierzęcej oraz wspierające bioróżnorodność, zdrowie gleb i odporność wodną jako podstawę odporności sektora produkcji zwierzęcej;
- rozważenie środków mających zaradzić niedoborom usług weterynaryjnych na obszarach wiejskich, na przykład za pomocą ukierunkowanych zachęt lub konsultacji cyfrowych, oraz wspieranie umiejętności cyfrowych, łączności i inwestycji na poziomie gospodarstw;
- wspieranie organizacji producentów, modeli spółdzielczych oraz interwencji sektorowych WPR, co może pomóc zwiększyć siłę przetargową rolników oraz ich zdolność do wspólnego zarządzania ryzykiem.

3.2. Konkurencyjny sektor produkcji zwierzęcej na szczeblu unijnym i światowym

Aby skutecznie konkurować na rynku światowym, sektor produkcji zwierzęcej potrzebuje bardziej przewidywalnych długoterminowych ram inwestycji, wykorzystania potencjału zaawansowanych technologii i innowacyjnych praktyk, a jednocześnie równych warunków działania i mniejszych obciążeń regulacyjnych. Należy powstrzymać obecną tendencję do dekapitalizacji i zwiększyć rentowność, aby europejski łańcuch wartości produkcji zwierzęcej mógł pozostać konkurencyjny i przyciągać nowe osoby do zawodu. Utrzymanie wysokich unijnych standardów bezpieczeństwa żywności i zdrowia zwierząt, dobrostanu zwierząt oraz środowiska musi umożliwiać sektorowi zdecydowane reagowanie na presję stwarzaną przez konkurencję na świecie.

Priorytetem jest wsparcie sektora w zmniejszaniu luki inwestycyjnej oraz szerszym wykorzystaniu innowacji i cyfryzacji, aby przyspieszyć modernizację oraz wzmocnić konkurencyjność i zrównoważoność. Wielu rolników zajmujących się produkcją zwierzęcą – zwłaszcza młodych i dopiero rozpoczynających działalność – musi ponosić znaczne koszty początkowe związane z nowoczesną infrastrukturą, maszynami czy systemami gospodarowania obornikiem. Według szacunków platformy fi-compass luka finansowa w sektorze produkcji zwierzęcej przekracza 18 mld EUR⁽¹⁶⁾.

(16) <https://www.fi-compass.eu/library/market-analysis/financial-gap-eu-agricultural-sector?page=1>.

Komisja analizuje skutki przeglądu przepisów dotyczących dobrostanu zwierząt, a niektóre badania wskazują, że przejście na systemy bezklatkowe wymaga znacznych inwestycji ⁽¹⁷⁾. **Tak dużych potrzeb finansowych nie da się pokryć z jednego źródła – konieczne jest połączenie różnych instrumentów i środków, zarówno na poziomie Unii, jak i państw członkowskich.** Obejmują one lepsze wynagradzanie przez rynek, wsparcie publiczne, dostęp do instrumentów finansowych i inwestycji prywatnych, a także wykorzystanie potencjału nowych modeli biznesowych opartych na obiegu zamkniętym oraz lepsze wykorzystanie produktów ubocznych jako zasobu. Wymaga to również odpowiednich umiejętności, wiedzy finansowej i doradztwa, a także bardziej stabilnych i przejrzystych ram prawnych.

WPR pozostaje kluczowym narzędziem wspierania dochodów rolników, zachęcania ich do działań na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz udzielania wsparcia inwestycyjnego, a kolejny okres finansowania stwarza możliwości dostosowane do różnych potrzeb – od małych po duże gospodarstwa. Dzięki połączeniu różnych środków, w tym inwestycji w infrastrukturę i wsparcia dla innowacyjnych projektów, proponowane plany partnerstwa krajowego i regionalnego oraz EFK mogą pomóc zwiększyć skalę inwestycji w zrównoważony rozwój, konkurencyjność i odporność.

Komisja **rozważy wszystkie dostępne opcje, w tym możliwość stworzenia specjalnego instrumentu finansowego dla sektora produkcji zwierzęcej, który pomógłby zmniejszyć lukę finansową w zakresie inwestycji związanych z przechodzeniem na bardziej zrównoważone i przyjazne dobrostanowi zwierząt systemy produkcji.**

Państwa członkowskie powinny również rozważyć inne inicjatywy, takie jak lepszy dostęp do kredytów, pożyczki gwarantowane przez państwo, instrumenty zamówień publicznych, środki rynkowe czy korzystniejsze warunki kredytowania dla wszystkich rolników – w szczególności młodych rolników i rolników rozpoczynających działalność. Komisja we współpracy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym – uwzględniając wyniki przeglądu legislacyjnego – przeanalizuje możliwość zapewnienia preferencyjnego dostępu do pożyczek dla rolników przechodzących na systemy bezklatkowe. Jednocześnie systemy wynagradzające stosowanie technik węglochłonnych i rozliczeniowych jednostek przyrodniczych mogą przynosić dodatkowe korzyści dla gospodarstw inwestujących w bardziej zrównoważone systemy produkcji zwierzęcej.

Oprócz finansowania kluczowe znaczenie ma stworzenie **stabilnych, przewidywalnych i przejrzystych ram prawnych**, które umożliwią długoterminowe planowanie i inwestowanie. Zwiększy to zaufanie inwestorów i ułatwi podejmowanie decyzji inwestycyjnych, których efekty często widoczne są dopiero po wielu latach. Jednym z

⁽¹⁷⁾ Badania zlecone przez organizacje rolników w celu oszacowania wpływu przejścia na systemy bezklatkowe w sektorze kur niosek i trzody chlewnej wskazują na potrzeby inwestycyjne na szczeblu UE w wysokości około 6,7 mld EUR w sektorze trzody chlewnej¹ (0,02 EUR na kg wieprzowiny w 15-letnim okresie amortyzacji) oraz 2,6 mld EUR w sektorze kur niosek² (0,0017 EUR na jajo w 15-letnim okresie amortyzacji). Koszty te wynikają przede wszystkim z konieczności przebudowy lub wymiany istniejących pomieszczeń inwentarskich oraz zainstalowania infrastruktury i wyposażenia niezbędnych do produkcji bezklatkowej. Dane te podano jedynie tytułem przykładu. Komisja przygotowuje ocenę skutków, w której analizuje wszystkie istotne dane i kwestie związane z planowanymi wnioskami.

¹ Potori et al. (2024). Ocena skutków stopniowego wycofywania klatek w hodowli zwierząt gospodarskich w UE: sektor wieprzowiny. *Agriculture*, 14(1), 111.

² Majewski et al. (2024). Ocena skutków stopniowego wycofywania klatek w hodowli zwierząt gospodarskich w UE: sektor kur niosek. *Agriculture*, 14(2), 187.

głównych źródeł niepewności są **procedury wydawania zezwoleń** przez organy krajowe, regionalne i lokalne – dlatego należy się nimi zająć w pierwszej kolejności. Aby zwiększyć pewność prawa zarówno dla podmiotów gospodarczych, jak i organów publicznych, pod koniec 2025 r. Komisja przedstawiła wniosek dotyczący przyspieszenia procedur wydawania zezwoleń ⁽¹⁸⁾ oraz wniosek w sprawie przyspieszenia ocen oddziaływania na środowisko. Trwa ocena odporności dyrektywy ptasiej i dyrektywy siedliskowej, po której czym Komisja podejmie odpowiednie działania następcze.

Aby zapewnić lepsze wynagradzanie przez rynek, potrzebne są działania zwiększające świadomość konsumentów, **dostosowanie ich oczekiwań do uczciwych mechanizmów cenowych oraz rozwijanie dywersyfikacji rynków**, co pozwoli czerpać korzyści z rynków o wysokiej wartości.

Większa konkurencyjność musi iść w parze z uczciwością. Wzmacnianie pozycji rolników w łańcuchu żywnościowym oraz ochrona przed nieuczciwymi praktykami handlowymi od dawna pozostają priorytetem i zostaną dodatkowo wzmocnione przez przegląd dyrektywy w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych ⁽¹⁹⁾, z uwzględnieniem dotychczasowych doświadczeń. Rolnicy muszą otrzymywać **lepsze wynagrodzenie, również z tytułu nowo powstających rodzajów działalności gospodarczej związanych z rozwojem biogospodarki i lepszym wykorzystaniem produktów ubocznych jako zasobu**. Komisja oceni, jak najlepiej uwzględnić te kwestie w pracach Unijnego Obserwatorium Łańcucha Rolno-Spożywczego, aby zwiększyć przejrzystość rynku i budować zaufanie w całym łańcuchu wartości.

Zrównoważony rozwój i obieg zamknięty mogą przynosić rolnikom wymierne korzyści biznesowe. Praktyki oparte na obiegu zamkniętym i biogospodarka zwiększają samowystarczalność paszową oraz pozwalają maksymalnie wykorzystać biomasę (w tym produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego) jako zasób, co z kolei ogranicza ilość odpadów i zapewnia rolnikom bardziej przewidywalne dochody. **Produkty uboczne, takie jak wena czy obornik, nie są odpadami, lecz zasobami** o określonej wartości, które w biogospodarce o obiegu zamkniętym mogą służyć różnym celom, a przepisy powinny uwzględniać ich właściwości i potencjał. Podmioty działające na dalszych etapach łańcucha dostaw (np. producenci przetworów mlecznych lub mięsa) coraz częściej dostrzegają korzyści biznesowe wynikające z zapewniania dodatkowego wynagrodzenia rolnikom, którzy ograniczają emisje w gospodarstwie, zwiększając tym samym konkurencyjność zrównoważonej produkcji zwierzęcej.

Konkurencyjność należy również wzmacniać dzięki **lepszej integracji łańcucha żywnościowego oraz opracowaniu norm jakości mięsa**. Należy dalej działać na rzecz wykorzystania potencjału integracji produkcji przetworów mlecznych i wołowiny. Lepsze dostosowanie działań w łańcuchach dostaw mogłoby poprawić zarówno wyniki gospodarcze, jak i efektywność środowiskową systemów produkcji przetworów mlecznych i wołowiny. Równie istotne są wysokiej jakości łańcuchy wartości na obszarach wiejskich oraz infrastruktura. Doświadczenia związane z rozwojem organizacji producentów i spółdzielni pokazują, w jaki sposób narzędzia przewidziane w

⁽¹⁸⁾ Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę (UE) 2018/2001, (UE) 2019/944 i (UE) 2024/1788 w odniesieniu do przyspieszenia procedur wydawania zezwoleń – COM(2025) 1007.

⁽¹⁹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/633 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych. ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/633/oj>.

rozporządzeniu o wspólnej organizacji rynków produktów rolnych ⁽²⁰⁾ pomagają wzmocnić pozycję rolników w łańcuchu wartości i zwiększać ich udział w tworzonej wartości.

Uczciwość ma wymiar nie tylko wewnętrzny, lecz także zewnętrzny. Wspieranie **wzajemności i większej spójności norm produkcji na całym świecie** wymaga odpowiednich kontroli, skutecznych zabezpieczeń oraz stałego dążenia do utrzymywania wysokich norm. Działania w tym zakresie już trwają i pozostają wyraźnym priorytetem. Przywóz produktów wytwarzanych według niższych norm nie tylko stawia producentów unijnych w niekorzystnej sytuacji handlowej, ale także prowadzi do przenoszenia globalnych emisji gazów cieplarnianych, zamiast do ich ograniczania. Trwają działania na rzecz zintensyfikowania kontroli żywności oraz produktów pochodzenia zwierzęcego i roślinnego wprowadzanych do UE, i kontrole te zostały już znacząco zaostrzone⁽²¹⁾. Zabezpieczenia są standardową praktyką w umowach zawieranych przez Unię i chronią europejskich rolników przed szkodliwym przywozem. Obejmują one odpowiednio skalibrowane kontyngenty, których wielkość jest powiązana z warunkami rynkowymi w Unii, oraz automatyczne klauzule ochronne w niektórych umowach, zapewniające dodatkową warstwę ochrony. Wysokie normy bezpieczeństwa żywności – zwłaszcza w zakresie stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych i hormonów – są rygorystycznie egzekwowane. **Trwa również przegląd przepisów dotyczących dobrostanu zwierząt, aby lepiej dostosować normy mające zastosowanie do produktów przywożonych.** W kolejnym okresie finansowania planowane jest ustanowienie sieci bezpieczeństwa opartej na jedności, dysponującej znacznym budżetem, która wyposaży Unię w lepsze narzędzia ochrony rolników w okresach wahań rynkowych. Jednocześnie Komisja będzie prowadzić ukierunkowaną **dyplomację rolno-spożywczą, zwiększy liczbę misji wysokiego szczebla i zintensyfikuje działania promocyjne, aby otwierać nowe możliwości rynkowe dla europejskiego wywozu.**

Uproszczenie przepisów jest kluczowym składnikiem konkurencyjności. Choć podjęto już ważne działania, potrzebne są dalsze kroki, aby sektor rolno-spożywczy mógł korzystać z ram prawnych sprzyjających innowacjom i konkurencyjności, przy jednoczesnym zachowaniu norm zdrowia i dobrostanu zwierząt oraz norm bezpieczeństwa żywności i pasz. Trwające prace nad pakietem zbiorczym w dziedzinie bezpieczeństwa żywności i pasz przyniosą potrzebne uproszczenia. Konieczne jest także **usprawnienie unijnych przepisów dotyczących higieny** oraz lepsze wykorzystanie przewidzianych w nich elastyczności, tak aby umożliwić dostosowanie struktury i układu rzeźni o niewielkiej przepustowości, przy zachowaniu norm bezpieczeństwa żywności i dobrostanu zwierząt bezpieczeństwem żywności oraz skutecznym połączeniu ich z praktycznymi aspektami prowadzenia działalności. Proponowana w pakiecie zbiorczym w dziedzinie żywności i pasz zmiana ram regulacyjnych dotyczących **dodatków paszowych** stworzy lepsze warunki do opracowywania i udostępniania innowacyjnych dodatków paszowych, przy czym równocześnie, między innymi w ramach szerszych dialogów na temat wdrożenia oraz **dialogów na temat żywności**, trwają prace nad określeniem dalszych potrzeb w zakresie uproszczenia. Ponadto **przepisy dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego wymagają dostosowania**, aby bardziej sprzyjały rozwojowi gospodarki o

⁽²⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007. ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj>.

⁽²¹⁾ [Komisja zapowiada zintensyfikowane kontrole produktów przywożonych do UE.](#)

obiegu zamkniętym, ale nie zagrażały naruszeniem norm w zakresie zdrowia zwierząt oraz bezpieczeństwa żywności i pasz.

3.3. Zrównoważony sektor produkcji zwierzęcej

Inwestowanie w zrównoważony rozwój jest inwestycją w długoterminową przyszłość rolnictwa. Wyższe normy dobrostanu zwierząt mogą przekładać się na lepsze wyniki gospodarcze, zmniejszać ryzyko chorób i zwiększać poparcie społeczne, pod warunkiem że poprawa dobrostanu przekłada się na wymierne korzyści w zakresie zdrowia, produktywności lub wyższych cen za produkty premium – przy czym efekt netto zależy od sektora i warunków rynkowych. Efektywność wykorzystania azotu w systemach żywnościowych i systemach biogospodarki⁽²²⁾, w tym efektywność nawozów, pomaga chronić wodę i gleby, a jednocześnie zmniejsza koszty nakładów. Infrastruktura odporna na zmianę klimatu może sprostać skutkom ekstremalnych zdarzeń pogodowych i zapewnić długoterminowy zwrot z inwestycji.

Powodzenie tych działań zależy od zdolności rolników do inwestowania. Z tego powodu transformacja, która ma na celu sprostać wyzwaniom związanym ze zrównoważonym rozwojem, musi być **sprawiedliwa i wyważona**. Podniesienie ambicji w zakresie zrównoważonego rozwoju rodzi pytania o **podział kosztów w całym łańcuchu wartości**. W niektórych przypadkach wdrażanie bardziej zrównoważonych praktyk może oznaczać wyższe koszty produkcji dla rolników, niższą wydajność produkcyjną lub mniejszą obsadę zwierząt. Niektóre praktyki rolnicze, takie jak produkcja ekologiczna, pozwalają utrzymać wysokie ambicje środowiskowe i wysokie standardy dobrostanu zwierząt przy zachowaniu rentowności rolników. W przypadku innych systemów, gdy kosztów tych nie mogą w pełni ponieść rolnicy ani pozostałe ogniwa łańcucha dostaw, ostatecznie znajdują one odzwierciedlenie w wyższych cenach żywności, które ponoszą konsumenci, a przy tym nie prowadzą do wzrostu dochodów producentów i potencjalnie skutkują spadkiem popytu. Pokazuje to, że potrzebna jest starannie wyważona transformacja, która przynosi korzyści w zakresie zrównoważoności rolnikom i społeczeństwu, a jednocześnie pozwala zarządzać zależnościami substytucyjnymi i utrzymać akceptację społeczną.

Unia i państwa członkowskie powinny umożliwić rolnikom wybór środków wspierających transformację, które są najlepiej dopasowane do ich gospodarstw i stosowanych praktyk oraz ułatwić im podejmowanie decyzji o tym, jak prowadzić działalność w bardziej zrównoważony sposób.

Obiecującym narzędziem wspierającym sprawiedliwą transformację są **porozumienia na rzecz zrównoważoności łańcuchów wartości**, w ramach których wszystkie podmioty – w tym sektory pośrednictwa i handlu detalicznego – przejmują część odpowiedzialności. Dzięki nim na przykład sektor handlu detalicznego może wynagradzać wyższe standardy wprowadzane przez rolników. Komisja, państwa członkowskie i podmioty prywatne powinny nadal wspierać taką formę współpracy.

Punktem wyjścia każdej długoterminowej wizji sektora produkcji zwierzęcej musi być wykorzystanie potencjału tkwiącego w jego różnorodności. Bogatej różnorodności UE nie da się utrzymać za pomocą jednego uniwersalnego podejścia. Potrzebne są

⁽²²⁾ [Strategia dotycząca biogospodarki UE](#) pt. „Strategiczne ramy konkurencyjnej i zrównoważonej biogospodarki UE”. COM(2025) 960 final obejmuje ocenę najlepszych praktyk i innowacji w zakresie biogospodarki w celu zwiększenia wydajności wykorzystania azotu w systemach biogospodarki i sieciach wartości.

rozwiązania dostosowane do konkretnego miejsca, odzwierciedlające lokalne realia i oparte na mocnych stronach poszczególnych regionów.

Projektowanie nowego okresu programowania, opierające się na dotychczasowych postępach, dzięki którym **europejski sektor produkcji zwierzęcej należy do najbardziej produktywnych i efektywnych środowiskowo⁽²³⁾ na świecie**, jest okazją do przełożenia tej różnorodności na konkretne interwencje wyznaczające długoterminowy kierunek.

Jeśli chodzi o chów zwierząt gospodarskich, w centrum zainteresowania obywateli znajduje się kwestia **dobrostanu zwierząt**. Jak stwierdził Parlament Europejski, „oczekiwany wzrost światowego spożycia białka zwierzęcego stanowi szansę dla UE do objęcia wiodącej pozycji na świecie w zakresie rolnictwa przyjaznego dla klimatu i dobrostanu zwierząt”. Potrzebne jest egzekwowanie istniejących przepisów i stopniowe działania następcze w odpowiedzi na europejską inicjatywę obywatelską „End the Cage Age” („Koniec epoki klatkowej”), które pozwolą uwzględnić obawy obywateli i będą koncentrować się na sektorach, w których przejście na system chowu otwartego jest wykonalne, oparte na dowodach i zapewnione są odpowiednio długie okresy przejściowe oraz wsparcie finansowe umożliwiające rolnikom dostosowanie się do tego przejścia. Ze względu na skalę koniecznych inwestycji transformacja ta będzie wymagała wsparcia obejmującego kolejny okres finansowania i wykraczającego poza ten okres.

Wysokie normy dobrostanu zwierząt sprzyjają efektywnemu gospodarowaniu zasobami, na przykład dzięki ograniczeniu upadkowości, wydłużeniu okresu produkcyjnego zwierząt i poprawie współczynnika wykorzystania paszy. Podczas gdy obecnie sektor kur niosek w dużej mierze opiera się na uśmiercaniu **jednodniowych piskląt płci męskiej**, oczekiwaniom obywateli w zakresie etycznego traktowania zwierząt można sprostać przez zaprzestanie tej praktyki dzięki wykorzystaniu dostępnych już technologii określania płci *in ovo*. Może to umocnić reputację unijnego sektora jaj jako dostawcy produktów premium wytwarzanych z sposób etyczny. Choć technologia ta jest dostępna i stosowana w niektórych państwach członkowskich, nie jest jeszcze w pełni dostępna ani przystępna cenowo dla małych i średnich wylęgarni w całej UE. Konieczne są zatem dalsze działania na rzecz obniżenia kosztów i szerszego wdrażania tej technologii. Do końca 2026 r. Komisja zamierza zaproponować **ukierunkowany przegląd przepisów dotyczących dobrostanu zwierząt w odniesieniu do kur niosek i brojlerów**, w którym skoncentruje się na stopniowym wycofywaniu klatek, praktycznych wskaźnikach dobrostanu w gospodarstwach, zakończeniu systematycznego uśmiercania piskląt płci męskiej oraz równoważnych wymaganiach przywózowych. Aby zwaloryzować odejście od uśmiercania jednodniowych piskląt płci męskiej, Komisja przeanalizuje możliwość aktualizacji przepisów dotyczących znakowania jaj, tak aby lepiej informować konsumentów, w tym w państwach trzecich, o usprawnieniach wprowadzanych przez rolników. Do II kwartału 2027 r. podobny wniosek będzie dotyczył **dobrostanu świń**, w tym przejścia z systemów skrzyń na systemy kojców.

Debata na temat wywozu żywych zwierząt do państw trzecich, zwłaszcza z przeznaczeniem do niezwłocznego uboju, stała się w ostatnich latach jednym z kluczowych zagadnień. Nowe ogniska chorób zwierząt i powracające choroby zwierząt w państwach członkowskich UE prowadzą do częstych – niekiedy nieuzasadnionych – barier handlowych. Jednocześnie klęski żywiołowe oraz zmieniająca się sytuacja w zakresie

⁽²³⁾ FAO: *Greenhouse gas emissions from agrifood systems, Global, regional and country trends, 2000–2022* [Emisje gazów cieplarnianych z systemów rolno-spożywczych, tendencje w ujęciu ogólnosiwiatowym, regionalnym i krajowym, 2000–2022].

bezpieczeństwa w państwach przeznaczenia i w ich otoczeniu utrudniają planowanie tego rodzaju transportu, zarówno drogą lądową, jak i morską. Może to również budzić obawy dotyczące dobrostanu zwierząt. W związku z tym Komisja będzie prowadzić ścisłą wymianę informacji z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, społeczeństwem obywatelskim i docelowymi państwami trzecimi i w zależności od wyników tej wymiany rozważy dalsze kroki, w tym ewentualne alternatywy dla wywozu zwierząt przeznaczonych do uboju z UE do państw trzecich, przy jednoczesnym utrzymaniu pozycji rynkowej europejskich producentów zwierząt gospodarskich.

Wysokim normom obowiązującym producentów w UE muszą odpowiadać wzajemne wymogi dotyczące produktów przywożonych, którym towarzyszyć będą odpowiednie narzędzia egzekwowania. W państwach trzecich mogą obowiązywać niższe normy dobrostanu zwierząt, podczas gdy obywatele UE oczekują, że wszystkie produkty dostępne na rynku unijnym będą spełniać wysokie normy dobrostanu. Modernizacja unijnych przepisów dotyczących dobrostanu zwierząt oraz umowy handlowe UE stwarzają zasadniczą możliwość **wprowadzenia równoważnych wymogów w zakresie dobrostanu zwierząt w odniesieniu do produktów przywożonych**, zgodnie z normami WTO.

Utrzymanie wysiłków na rzecz ograniczenia emisji z chowu zwierząt gospodarskich pozostaje jednym z priorytetów. Chociaż emisje metanu jelitowego pochodzące od zwierząt gospodarskich w UE stanowią niewielką część emisji na poziomie globalnym, są one największym źródłem⁽²⁴⁾ emisji z rolnictwa w UE. Przeciwdziałanie tym emisjom wymaga podejścia opartego na dowodach naukowych i ujęciu systemowym, wykorzystującego istniejące dobre praktyki oraz dodatkowo wspieranego przez innowacje i technologie. Należy również wziąć pod uwagę fakt, że różne systemy produkcji zwierzęcej wywierają różne efekty zewnętrzne dotyczące klimatu i mają odmienny potencjał ich ograniczania.

Przede wszystkim **skuteczna polityka ograniczania emisji metanu wymaga dokładnych pomiarów**. Niektóre istniejące metody szacowania emisji z chowu zwierząt gospodarskich nie odzwierciedlają w pełni rzeczywistego zróżnicowania emisji w zależności od systemów produkcji, ras i sposobów żywienia. Metodyka IPCC poziomu 1 i 2 mogłaby nie odzwierciedlać wartości udoskonaleń w gospodarstwach i różnorodności genetycznej. Jednocześnie trwają dyskusje na temat ewentualnej potrzeby uwzględnienia biogenicznego charakteru emisji metanu w ramach krótkoterminowego obiegu węgla. Potrzebne są bardziej udoskonalone metody, które lepiej odzwierciedlą rzeczywiste praktyki zarządzania i zapewnią dokładniejszą i rzetelniejszą ocenę efektywności klimatycznej w przypadku zwierząt gospodarskich. Komisja będzie zatem pracować nad **zharmonizowaną metodyką w zakresie emisji gazów cieplarnianych pochodzących od zwierząt gospodarskich na poziomie gospodarstwa i będzie promować narzędzia monitorowania**, które lepiej odzwierciedlają środki wdrażane na poziomie gospodarstwa i są lepiej dostosowane do potrzeb unijnego sektora produkcji zwierzęcej. Metodyka ta będzie opierała się na pracach rozpoczętych przez niektóre państwa członkowskie⁽²⁵⁾ w celu opracowania emisji poziomu 3, które umożliwią dokładniejsze i bardziej

⁽²⁴⁾ Bosco, S., Chen, M., Bielza, M., Montero Castaño, A., Schievano, A. i in., *Livestock Feeding and Sustainability: Mapping Environmental, Climate, and Productivity Outcomes* [Żywienie zwierząt gospodarskich i zrównoważony rozwój, Przegląd wyników środowiskowych, klimatycznych i produkcyjnych], Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg, 2025, <https://data.europa.eu/doi/10.2760/3398918> (online), JRC143817.

⁽²⁵⁾ Irlandzka Federacja Hodowli Bydła (ICBF): <https://www.icbf.com/methane/>.

zróżnicowane rozliczanie emisji. Prace te będą powiązane z dalszym rozwojem metod produkcji w ramach norm handlowych oraz unijnego podejścia opartego na doskonałości (zob. pkt 3.5 poniżej). Wyniki powinny również przyczynić się do zwiększenia dokładności krajowych wykazów gazów cieplarnianych sporządzanych przez państwa członkowskie. UE jest również gotowa do wymiany informacji na temat praktyk pomiaru i ograniczania emisji z globalnymi partnerami w ramach swojego globalnego przywództwa w zakresie redukcji emisji metanu na podstawie globalnego zobowiązania dotyczącego metanu i powiązanych inicjatyw. W ścisłej współpracy z przedstawicielami rolników i zainteresowanymi stronami w łańcuchu wartości żywności Komisja opracowuje **skierowany do rolników dobrowolny Kompas zrównoważonego rozwoju dla gospodarstw rolnych**. Te oparte na wiedzy naukowej ramy umożliwią praktyczną i porównywalną ocenę kluczowych wymiarów zrównoważonego rozwoju w różnych systemach rolniczych. Kompas może być również wykorzystywany jako narzędzie zarządzania, pomagające podejmować decyzje, monitorować postępy, przejrzystość przedstawiać wyniki w czasie oraz uczestniczyć w systemach premiowych lub umowach, które wynagradzają zweryfikowane redukcje emisji, poprawę dobrostanu zwierząt i świadczenie usług ekosystemowych. Umożliwi on ocenę **wyników na podstawie efektów osiągniętych w praktyce**, pozwalając stopniowo odchodzić od podejścia opartego na samym spełnianiu wymogów. Ponadto w oparciu o pilotażową metodykę certyfikacji Komisja ocenia włączenie redukcji emisji pochodzących od zwierząt gospodarskich do zakresu rozporządzenia w sprawie pochłaniania dwutlenku węgla i technik węglochłonnych (CRCF).

Należy również wziąć pod uwagę fakt, że produkcja żywności jest nieodłącznie związana z naturalnymi procesami biologicznymi i że pomimo przestrzegania wysokich norm UE powoduje **nieuniknione emisje endogeniczne**, które pociągają za sobą pewne kompromisy, których nie można całkowicie wyeliminować. Popyt jest ważnym czynnikiem napędzającym transformację, jak wyjaśniono w planie w zakresie białka, i należy uznać, że zmniejszenie produkcji w Unii może prowadzić do zwiększonego przywozu i wyższych emisji w regionach poza UE.

Dalsze postępy w zmniejszaniu emisji gazów cieplarnianych muszą opierać się na połączeniu skutecznych środków z zakresu polityki i zachęt, potencjału doskonalenia genetycznego, innowacji i technologii, w tym w zakresie strategii żywienia. Komisja **przedstawi państwom członkowskim zalecenia** w kontekście przyszłej WPR i zapewni im **zestaw najskuteczniejszych praktyk**. Państwa członkowskie mogą opracowywać swoje strategie w oparciu o własną specyficzną sytuację, co odzwierciedlono w strategii UE na rzecz ograniczenia emisji metanu z 2020 r., biorąc pod uwagę inwestycje w efektywność, która zmniejsza emisje, w tym hodowlę ras o niższej emisji metanu, karmienie precyzyjne i zaawansowane gospodarowanie obornikiem, takie jak biogaz i ulepszone technologie przetwarzania, a także rozwiązania ograniczające emisje w systemach hodowli w pomieszczeniach. Ponadto rozwiązania technologiczne oferują znaczny potencjał łagodzenia zmiany klimatu, który mógłby doprowadzić do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 16 % do 2040 r.⁽²⁶⁾ Połączenie ambitnych środków i zachęt w ramach WPR z technologią i innowacjami mogłoby zatem przynieść bardzo znaczące ograniczenie emisji i przyczynić się do osiągnięcia celu klimatycznego na 2040 r.

⁽²⁶⁾ Szacunki DG AGRI oparte na własnych obliczeniach i scenariuszach opisanych w [sprawozdaniu dotyczącym perspektyw dla rolnictwa na 2022 r.](#)

Państwa członkowskie mają możliwość włączenia **inwestycji w biogaz i biometan** do swoich przyszłych PPKR lub wspierania ich za pośrednictwem innych programów krajowych. Ramy pomocy państwa również przewidują różne możliwości udzielania takiego wsparcia. Instalacja biogazowa przekształca obornik i pozostałości rolnicze w energię odnawialną, produkt pofermentacyjny do nawożenia, a w niektórych przypadkach odwodniony produkt pofermentacyjny w materiałach ściółkowych dla zwierząt gospodarskich. Wytworzona energia może być wykorzystywana w gospodarstwach rolnych, a nawet sprzedawana na rynku, w szczególności poprzez wykorzystanie unijnego mechanizmu biometanu, co generuje uzupełniający dochód, zwiększa odporność i rentowność gospodarstw rolnych, a jednocześnie zmniejsza zależność od importowanych paliw kopalnych i nawozów nieorganicznych.

Ochrona zasobów naturalnych przed zanieczyszczeniem oraz zapewnienie dobrego zdrowia gleb są kluczowymi elementami długoterminowej strategii na rzecz przyszłości chowu zwierząt gospodarskich. Z uwagi na dużą różnorodność niektórych praktyk hodowlanych, mają one znaczący wpływ na środowisko związany z negatywnymi efektami zewnętrznymi (takimi jak utrata składników odżywczych, emisje do powietrza itp.), w szczególności na obszarach o wysokiej koncentracji zwierząt gospodarskich, podczas gdy inne praktyki, takie jak ekstensywny wypas i rolnictwo ekologiczne, pozytywnie przyczyniają się do zarządzania przyrodą i jej ochrony. Wyzwania środowiskowe należy zatem rozwiązywać w sposób dostosowany do konkretnych uwarunkowań i we współpracy z rolnikami.

Przyszła WPR stwarza możliwość osiągnięcia postępów w kierunku poprawy efektywności środowiskowej.

Państwa członkowskie powinny propagować współpracę w całym łańcuchu wartości i mogłyby udzielać wsparcia, w szczególności na obszarach o wysokiej gęstości obsady, w celu poprawy gospodarowania obornikiem i składnikami odżywczymi oraz zmniejszenia presji na zasoby naturalne, w tym poprzez wykorzystanie nowych interwencji zaproponowanych przez Komisję we wniosku dotyczącym WPR. Państwa członkowskie dysponują narzędziami umożliwiającymi zapewnienie zwiększonego wsparcia dla systemów opartych na wypasie w zależności od ich potrzeb. Zachęca się je również do szerszego stosowania upraw okrywowych, zróżnicowania zmianowania upraw i alternatywnych źródeł pasz, do udzielania wsparcia na zwiększenie zdolności przechowywania obornika oraz do upraszczania procedur dotyczących inwestycji w energię odnawialną, infrastrukturę recyklingu składników odżywczych i rolnictwo precyzyjne. Duże znaczenie dla osiągnięcia tych celów ma wspieranie rolnictwa ekologicznego.

Komisja, przy wsparciu zespołu roboczego ds. zwierząt gospodarskich będzie propagować wymianę wiedzy i najlepszych praktyk, aby do 2027 r. utworzyć **platformę dotyczącą produkcji zwierzęcej obejmującą kompleksowe repozytorium sprawdzonych rozwiązań** w dziedzinie klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt. Repozytorium to będzie wskazywać skuteczne środki łagodzenia zmiany klimatu, przedstawiać udane podejścia stosowane w gospodarstwach oraz zawierać wytyczne dotyczące instrumentów WPR i mechanizmów wsparcia dostępnych w celu ułatwienia ich upowszechnienia.

Rolnicy w UE już przestrzegają wysokich norm środowiskowych określonych w różnych aktach prawnych, z których część znacząco wpływa na funkcjonowanie ich gospodarstw. **Komisja ocenia część tych przepisów i sprawdza ich funkcjonowanie w praktyce w ramach szerszych działań na rzecz uproszczenia.**

Wkrótce opublikowana zostanie ocena **dyrektywy azotanowej** ⁽²⁷⁾. W ramach działań następczych w związku ze sprawozdaniem Komisja będzie nadal współpracować z państwami członkowskimi w celu określenia najlepszych praktyk i możliwości uproszczenia w zakresie poprawy gospodarowania składnikami odżywczymi na poziomie gospodarstwa, planowania prac rolnych na podstawie harmonogramu, prowadzenia dokumentacji oraz nawożenia w małych gospodarstwach. Celem będzie optymalizacja wdrażania przepisów oraz odzwierciedlenie presji technologicznej i zmiany klimatu, przy jednoczesnym ograniczaniu do minimum zbędnych obciążeń oraz zapewnieniu, by środki były proporcjonalne i skuteczne w osiąganiu unijnych norm jakości wody. Komisja będzie doradzać państwom członkowskim w sprawie możliwości **uproszczenia wdrażania dyrektywy, na przykład w odniesieniu do niektórych zrównoważonych praktyk w zakresie hodowli zwierząt gospodarskich, a także będzie prowadzić wymianę poglądów z Komitetem ds. Azotanów na temat sprawozdania z oceny.**

Komisja sprawdza również funkcjonowanie przepisów dyrektyw ptasiej i siedliskowej, a ocena ta zostanie ujęta w sprawozdaniu planowanym na koniec 2026 r. i będzie stanowić podstawę przyszłych decyzji. Wniosek dotyczący przyspieszenia **procedur wydawania zezwoleń oraz wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie przyspieszenia ocen oddziaływania na środowisko (2025/0391 (COD))** już częściowo odpowiada na część długotrwałych postulatów dotyczących przyspieszenia procedur wydawania zezwoleń i zwiększenia ich przewidywalności. Ukierunkowane usprawnienie procedur wydawania zezwoleń jest również ważne jako element towarzyszący przeglądowi przepisów prowadzącemu do stopniowego wycofywania chowu klatkowego w sektorze kur niosek oraz systemów ograniczających swobodę ruchu w sektorze trzody chlewnej – jest to uzasadnione, biorąc pod uwagę fakt, że liczba zwierząt utrzymywanych w dostosowanych budynkach pozostałaby niezmieniona. **Możliwości lepszego powiązania celów środowiskowych z vitalnością rolnictwa należy szukać również w innowacjach.** W latach 2016–2019 chów zwierząt gospodarskich w UE generował rocznie ponad 1,4 mld ton obornika. Choć w niektórych regionach obornik przyczynia się do zanieczyszczenia azotem, dzięki innowacjom może również stwarzać nowe możliwości. Komisja analizuje możliwość rozszerzenia zakresu aktu w sprawie RENURE na niektóre rodzaje płynnych produktów pofermentacyjnych wytwarzanych z obornika, przy zapewnieniu odpowiednich zabezpieczeń środowiskowych, oraz przedstawi pierwszą wstępną ocenę w III kwartale 2026 r. Podobnie wykorzystanie produktu pofermentacyjnego z bioodpadów jako nawozu lub do produkcji innych nawozów pochodzenia biologicznego może ograniczyć negatywne efekty zewnętrzne związane z chowem zwierząt gospodarskich, usprawnić dystrybucję bogatych w węgiel bionawozów, zmniejszyć zależność od nawozów syntetycznych i zwiększyć autonomię UE w zakresie produkcji pasz i żywności, a jednocześnie przyczyniać się do krajowej produkcji energii (biometanu). Komisja będzie działać na rzecz **ułatwienia wykorzystania produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego bez uszczerbku dla norm zdrowia zwierząt, bezpieczeństwa żywności i pasz oraz dokona przeglądu potencjalnych wąskich gardeł regulacyjnych.**

Kluczowym elementem jest lepsze zrównoważenie przestrzenne oraz umożliwienie transferu składników odżywczych z regionów, w których występuje nadwyżka, do regionów deficytowych, tak aby zarówno zoptymalizować ich wykorzystanie, jak i ograniczyć lokalną presję na środowisko. Na tej podstawie Komisja, przy wsparciu zespołu roboczego ds. zwierząt gospodarskich, opracuje specjalny plan działania

(27) Dyrektywa Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego. Dz.U. L 375 z 31.12.1991, s. 1 (ES, DA, DE, EL, EN, FR, IT, NL, PT). ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1991/676/oj>.

wspierający praktyczne wdrażanie, udoskonalenie logistyki, zmniejszanie presji, spójniejsze stosowanie ram regulacyjnych i zapewnienie większej spójności regulacyjnej oraz efektywniejszy i bardziej zrównoważony obieg składników odżywczych w całej UE.

3.4. Sektor produkcji zwierzęcej dostosowany do europejskiej różnorodności terytorialnej

Europejska różnorodność terytorialna wymaga zróżnicowanych systemów produkcji zwierzęcej, dostosowanych do niepowtarzalnych cech poszczególnych regionów Europy.

Chów zwierząt gospodarskich odgrywa kluczową rolę w utrzymaniu gospodarek wiejskich i wspieraniu zatrudnienia w wielu regionach. Często jest to jedyna możliwość działalności gospodarczej w niektórych regionach. Sektor ten ma szczególne znaczenie na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, takich jak regiony górskie, obszary położone na północy, użytki zielone oraz inne obszary pośrednie i peryferyjne, na których produkcja roślinna może być trudna lub mniej opłacalna. Wypas zwierząt pomaga zachować tradycyjne krajobrazy, zapobiega zarastaniu terenów, ogranicza ryzyko pożarów roślinności oraz przyczynia się do ochrony bioróżnorodności dzięki utrzymaniu zróżnicowanych siedlisk⁽²⁸⁾. Pomaga on utrzymać ludność na obszarach wiejskich i zmniejsza ryzyko porzucania gruntów, które może prowadzić do degradacji środowiska i utraty tradycyjnych krajobrazów. Innowacyjne modele biznesowe mogą skutecznie odpowiadać na obecne wyzwania, przywracając chowowi zwierząt gospodarskich centralne znaczenie na tych obszarach.

Kurczenie się sektora chowu zwierząt gospodarskich jest w wielu regionach Europy ściśle związane z porzucaniem gruntów. JRC szacuje ⁽²⁹⁾, że do 2030 r. porzuconych może zostać około 11 % gruntów rolnych w UE, przy czym niemal jedna czwarta (1,38 mln ha) wszystkich porzuconych gruntów rolnych w UE będzie najprawdopodobniej przypadać na obszary górskie. Ma to również istotne konsekwencje demograficzne. Wyzwaniom tym należy stawić czoła w sposób spójny i zintegrowany, m.in. poprzez przyszłą unijną politykę demograficzną. Obszary wiejskie mają ogromny potencjał, by stać się **siłą napędową odporności Europy, jej zrównoważonego wzrostu i gotowości**. Tworzenie atrakcyjnych gospodarczo i nadających się do życia obszarów wiejskich pomoże zatrzymać i przyciągnąć ludzi, a tym samym przyczynić się do długoterminowej żywotności tych regionów.

Możliwość przekształcenia podatności obszarów wiejskich na zagrożenia w rzeczywisty długoterminowy atut jest dziś większa niż kiedykolwiek. UE rozpoczyna bardziej skoordynowane i zintegrowane planowanie wspierające zrównoważony wzrost gospodarczy, wykorzystując plany partnerstwa krajowego i regionalnego jako zintegrowane narzędzie planowania.

Aby odpowiedzieć na to wyzwanie, Komisja będzie współpracować z państwami członkowskimi nad opracowaniem planu dotyczącego sposobu zaspokojenia szczególnych potrzeb **regionów i obszarów wiejskich zagrożonych porzucaniem gruntów**, przy uwzględnieniu specyficznej sytuacji we wschodnich regionach graniczących z Rosją,

⁽²⁸⁾ *Ekstensywne systemy produkcji zwierzęcej i przyroda w Europie* |Publikacje |Europejska Agencja Środowiska (EEA), lipiec 2026 r. Jak wskazano w nocie informacyjnej EEA, jedna trzecia siedlisk wymienionych w załączniku I do dyrektywy siedliskowej jest zależna od ekstensywnego wypasu.

⁽²⁹⁾ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC113718>.

Białorusią i Ukrainą. Celem jest **przywrócenie zrównoważonej produkcji zwierzęcej** tam, gdzie występują ku temu naturalne warunki i jest ona rzeczywiście potrzebna ze względu na korzyści środowiskowe, społeczne i gospodarcze, przy jednoczesnym zabezpieczeniu wyników osiągniętych przez bardziej konkurencyjne regiony i społeczności. Takie działania mogłyby polegać na przyciąganiu wszystkich podmiotów niezbędnych do skutecznego **zakorzenienia łańcucha wartości w społecznościach wiejskich** – od rolników, przez rzeźnie, zakłady rzemieślniczego przetwórstwa i rynki lokalne, aż po konsumentów.

Przyszłe **unijne obserwatorium obszarów rolnych** ⁽³⁰⁾ przyczyni się do tego procesu dzięki wymianie informacji i najlepszych praktyk w zakresie przeciwdziałania porzucaniu gruntów oraz pogłębieniu analizy zmian użytkowania gruntów i zrównoważonego gospodarowania gruntami.

W ramach przyszłej WPR państwa członkowskie będą dysponować wieloma narzędziami umożliwiającymi ukierunkowanie wsparcia na wrażliwe obszary chowu zwierząt gospodarskich. Ukierunkowane wsparcie dochodów związane z produkcją oraz wsparcie dochodu dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi powinny koncentrować się na sektorach i obszarach, w których są najbardziej potrzebne. Jednym z kluczowych zadań będzie **przyciągnięcie nowego pokolenia rolników** na obszary, na których wycofanie się produkcji zwierzęcej pozostawiło lukę społeczną, przez pomoc na rozpoczęcie działalności, innowacje społeczne, przedsiębiorczość i inwestycje, politykę dostępu do gruntów, wsparcie dochodu i zachęty. Wyzwanie to wykracza jednak poza możliwości samej WPR. Rozwój lokalnie zintegrowanych łańcuchów wartości w sektorze produkcji zwierzęcej wymaga skoordynowanych inwestycji w infrastrukturę, zakłady przetwórcze, cyfryzację i struktury rynkowe, wspieranych przez politykę społeczną i politykę rynku pracy oraz, w stosownych przypadkach, przez praktyczne wsparcie pomagające rolnikom radzić sobie z presją związaną z dziką fauną.

Przykładem rozwiązania, które mogłoby pobudzić lokalną gospodarkę, a jednocześnie poprawić dobrostan zwierząt, są inwestycje w rzeźnie o małej przepustowości i rzeźnie polowe w regionach oddalonych. Komisja, przy wsparciu zespołu roboczego ds. zwierząt gospodarskich, przeznaczy specjalne zasoby na opracowanie **planu działania dotyczącego rzeźni, w którym przeanalizowane zostaną sposoby wspierania ich obecności na obszarach wiejskich, zarówno w formie stałej, jak i mobilnej**, z wykorzystaniem już sfinansowanych projektów⁽³¹⁾ oraz z uwzględnieniem aspektów dobrostanu zwierząt.

Przykład: elastyczna lokalna sieć przetwórstwa wyposażona w rzeźnie o małej przepustowości i rzeźnie polowe (modelowy przykład odporności wiejskiego łańcucha wartości). W regionach słabo zaludnionych lub górskich państwa członkowskie wspierają hybrydowy system przetwórstwa, łączący niewielkie stacjonarne obiekty z rzeźniami polowymi.

⁽³⁰⁾ Strategia odnowy pokoleń w rolnictwie, COM(2025) 872 final.

⁽³¹⁾ Przykłady projektów finansowanych ze środków EFRROW na rzecz innowacji i poprawy dobrostanu zwierząt w Niemczech: [TadeLoS – bezstresowy ubój bydła w gospodarstwie](#) | europejska sieć WPR oraz [W pełni mobilna jednostka ubojowa w Turynii](#) | europejska sieć WPR. Zob. również przykład projektu finansowanego w ramach programu „Horyzont 2020” dotyczącego wprowadzenia rzeźni polowej we Francji: [Przykład praktyczny: Mobilna jednostka ubojowa](#) | europejska sieć WPR.

- Powstaje regionalna spółdzielnia produkcji zwierzęcej, która wspólnie zarządza logistyką i planowaniem, łącząc zasoby rolników.
- Państwo członkowskie współfinansuje mobilne jednostki ubojowe, które przemieszczają się między gospodarstwami lub wyznaczonymi punktami odbioru, przy jednoczesnym zachowaniu norm w zakresie zdrowia zwierząt i bezpieczeństwa żywności.
- Następuje uproszczenie i optymalizacja przepisów na szczeblach unijnym i krajowym, w tym w odniesieniu do rejestracji i uznawania.
- Uzupełnieniem tego systemu są niewielkie zakłady rozbioru i pakowania oraz chłodnie zlokalizowane w miasteczkach średniej wielkości, modernizowane przy wsparciu UE.
- System zostaje włączony do systemu certyfikacji jakości odzwierciedlającego unijne podejście oparte na doskonałości, aby wyraźniej podkreślić unikalną tożsamość oraz podnieść postrzeganą wartość produktów.
- Wprowadzane są narzędzia cyfrowe (platformy rezerwacji, systemy identyfikowalności), aby optymalizować trasy, zapewnić zgodność z wymogami dobrostanu zwierząt i skrócić czas oczekiwania. Upowszechnienie uboju lokalnego sprzyja poprawie dobrostanu zwierząt, ponieważ ogranicza długodystansowy transport żywych zwierząt.

Nowoczesna infrastruktura cyfrowa ma kluczowe znaczenie dla atrakcyjności obszarów wiejskich oraz zwiększenia wkładu chowu zwierząt gospodarskich w utrzymanie źródeł dochodu na wsi. Państwa członkowskie powinny przyspieszyć inwestycje w szybkie sieci szerokopasmowe, sieć 5G, łączność satelitarną i łączność poza siecią, aby umożliwić wdrażanie technologii inteligentnego rolnictwa, systemów zdalnego zarządzania zwierzętami gospodarskimi oraz dostęp do usług online.

Kluczowe znaczenie ma również odporność społeczna. Na dobrostan i zdrowie psychiczne rolników zajmujących się produkcją zwierzęcą w UE wpływa nie tylko presja dochodowa, lecz także wymagające warunki i długie godziny pracy oraz izolacja społeczna, zwłaszcza na bardziej oddalonych obszarach wiejskich. Istotny jest zatem dostęp do usług z zakresu zastępstw i odciążenia w gospodarstwie, ponieważ umożliwia on rolnikom skorzystanie z urlopu, poradzenie sobie w razie choroby lub obowiązków rodzinnych oraz ograniczenie stresu i wypalenia. Należy również odpowiednio uwzględniać potrzeby i różnice związane z płcią. Rozwój umiejętności jest kolejnym kluczowym czynnikiem społecznym, ponieważ rolnicy coraz częściej szkolą się w zakresie dobrostanu zwierząt, praktyk środowiskowych, narzędzi cyfrowych i zarządzania przedsiębiorstwem, aby zachować odporność i dostosować się do zmieniających się wymogów polityki i rynku. Rola usług doradczych i polityk rozwoju obszarów wiejskich ma w tym względzie kluczowe znaczenie.

Regionalne zasoby pasz zwiększają odporność, zrównoważony charakter produkcji i autonomię strategiczną, a jednocześnie ograniczają zależność od przywozu. Dzięki włączeniu użytków zielonych, produktów ubocznych i uprawianych w UE roślin wysokobiałkowych systemy te ograniczają emisje, wspierają gospodarki wiejskie i wpisują się w cele biogospodarki o obiegu zamkniętym. Są to kluczowe czynniki wspierające wymienione w planie Komisji na rzecz odporności, autonomii strategicznej i zrównoważonego charakteru unijnego systemu białka.

3.5. Doskonałość w produkcji zwierzęcej

Jakość jest jednym ze strategicznych atutów Europy. W kontekście rosnących oczekiwań społecznych, konkurencji na świecie i podatności niektórych terytoriów na

zagrożenia Unia Europejska musi utrzymać i rozwijać swoje ambicje w zakresie doskonałości w produkcji zwierzęcej.

Przyszłość unijnego sektora produkcji zwierzęcej będzie zależeć nie tylko od jego zdolności do utrzymania konkurencyjności i odporności, lecz także od zdolności **uwidocznienia cech, które wyróżniają europejski model produkcji, oraz od uczynienia ich wiarygodnymi i opłacalnymi ekonomicznie**. Odzwierciedla on model chowu zwierząt gospodarskich, który nie opiera się na najniższych kosztach, lecz na tworzeniu wartości dzięki dobrym praktykom, jakości, zrównoważonemu rozwojowi, etyce i odpowiedzialności.

Doskonałość należy rozumieć szeroko, nie ograniczając jej do produktów niszowych lub premium. Powinna ona stopniowo stawać się cechą charakteryzującą wszystkie łańcuchy wartości w sektorze produkcji zwierzęcej oraz wszystkie modele produkcji. Każde gospodarstwo chowu zwierząt powinno mieć możliwość osiągnięcia jak najlepszych wyników, ciągłego doskonalenia oraz uzyskania należytego uznania i adekwatnego wynagrodzenia za te wysiłki zarówno na rynku, jak i w ramach polityki publicznej.

Komisja – **we współpracy z zespołem roboczym ds. zwierząt gospodarskich** – zamierza opracować **ambitną ścieżkę ku doskonałości w produkcji zwierzęcej**. Ścieżka ta powinna umożliwić Unii precyzyjniejsze określenie cech wyróżniających europejską produkcję zwierzęcą zarówno na rynku wewnętrznym, jak i na tle konkurencji na świecie.

Pierwszym priorytetem jest zwiększenie uznawania doskonałości na rynku oraz skuteczniejsze przekładanie jej na wartość rynkową. Rolnicy mogą utrzymać ambitne standardy jedynie wtedy, gdy są one wynagradzane ekonomicznie. Kluczowe znaczenie ma zwiększenie przejrzystości w całym łańcuchu żywnościowym, w tym zapewnienie jaśniejszych informacji i etykietowania. Komisja pomoże konsumentom dokonywać świadomych wyborów i rozpoznawać wartość unijnych produktów pochodzenia zwierzęcego.

Kluczowym elementem jest **wyraźniejsze wskazywanie pochodzenia z UE**. Komisja – za pomocą norm handlowych – zamierza stopniowo zwiększać znaczenie pochodzenia z UE przy wprowadzaniu produktów sektora produkcji zwierzęcej do obrotu, analizując możliwość rozszerzenia podstawy prawnej w ramach wspólnej organizacji rynków produktów rolnych. W pierwszej kolejności **wykorzysta przepisy dotyczące mięsa drobiowego**, aby usprawnić przekazywanie informacji o pochodzeniu i wykorzystać zdobyte doświadczenia w innych sektorach.

Komisja będzie działać na rzecz przełożenia wyższych norm i szczególnych cech unijnej produkcji zwierzęcej na wartość rynkową przez określenia zastrzeżone stosowane fakultatywnie w ramach wspólnej organizacji rynków produktów rolnych. Pozwoliłoby to, na zasadzie dobrowolności, jednoznacznie wyróżniać **termin „europejska doskonałość”**, który znajdowałby oparcie w specyfikacjach regulacyjnych, a tym samym wiarygodnie i w sposób zharmonizowany informować o określonych cechach produktów. Komisja oceni takie kryteria, jak niskoemisyjność produkcji, praktyki przyjazne dla środowiska, stosowanie lokalnych pasz, sposób chowu i uboju oraz wysokie normy dobrostanu zwierząt. Te określenia zastrzeżone stosowane fakultatywnie można wykorzystać do wykazania zgodności z wymogami zrównoważonego rozwoju wymaganej przez fundusze krajowe lub europejskie do uzyskania dostępu do inwestycji, co umożliwi rolnikom dostęp do możliwości finansowania bez konieczności wielokrotnego przedkładania tych samych dowodów („zasada jednorazowości”).

Komisja rozważy również, w jaki sposób istniejące narzędzia mogą skuteczniej wspierać budowanie wartości rynkowej jakości w produkcji zwierzęcej, **w tym jakości mięsa**. Obecne unijne ramy klasyfikacji tusz opierają się głównie na kryteriach ilościowych. Choć zapewniają one wspólny język rynku i przejrzystość cen, nie odzwierciedlają pełnego zakresu cech jakościowych istotnych dla konsumentów i dla uzyskania lepszej wartości na rynku. Komisja oceni, czy ramy te można by dalej rozwijać na zasadzie dobrowolności, tak aby obejmowały określone cechy jakościowe, takie jak cechy organoleptyczne lub cechy związane z metodą produkcji, oraz czy cechy te mogłyby być wyróżniane przez określenia zastrzeżone stosowane fakultatywnie, aby sprzyjać większej różnorodności produktów, budowaniu ich wartości oraz lepszemu docenieniu jakości.

Drugim priorytetem Komisji będzie zwiększenie widoczności systemów produkcji zwierzęcej silnie związanych z danym terytorium. Komisja wykorzysta **politykę promocyjną UE**, aby zaakcentować jakość, zrównoważony charakter produkcji, wysokie normy dobrostanu zwierząt – w szczególności bezklatkowe systemy chowu i produkcję jaj bez uśmiercania piskląt płci męskiej – a także silne powiązanie unijnych produktów pochodzenia zwierzęcego z terytorium, zarówno na rynku wewnętrznym, jak i na rynkach zewnętrznych. Większe wsparcie zostanie skierowane do systemów ściśle związanych z obszarami wiejskimi, aby lepiej ukazywać ich wartość dodaną i wzmacniać pozycję w segmencie premium tam, gdzie jest to uzasadnione.

Aby zmaksymalizować zyski rynkowe, zachęca się zainteresowane strony i państwa członkowskie do współpracy w szczególności w zakresie **budowania terytorialnej marki produktów**, które łączy produkty pochodzenia zwierzęcego z tożsamością historyczną i naturalnymi cechami konkretnego regionu lub rasy; realizacji inicjatyw agroturystycznych i różnicujących działalność gospodarstw; a także zbiorowego gospodarowania krajobrazem ukierunkowanego na ochronę bioróżnorodności i gospodarowania krajobrazem w ekosystemach opartych na chowie zwierząt gospodarskich.

Aby wesprzeć te działania na większą skalę, w ramach **unijnej polityki promocji produktów rolnych przewidziane może zostać specjalne działanie promocyjne** poświęcone systemom produkcji zwierzęcej silnie związanym z danym terytorium, co przyspieszy penetrację rynku przez te systemy.

Trzeci priorytet opiera się na istniejącej polityce jakości UE, w szczególności na oznaczeniach geograficznych i produkcji ekologicznej. Komisja będzie nadal wspierać ich stosowanie, promowanie i ochronę jako kluczowych narzędzi. Aby udoskonalić te ramy, Komisja dokona przeglądu planów działania dotyczących produkcji ekologicznej i oznaczeń geograficznych.

4. WNIOSKI

W coraz bardziej wymagającej i konkurencyjnej gospodarce światowej odpowiedzią Unii jest powiązanie odporności, konkurencyjności, zrównoważonego rozwoju, wymiaru terytorialnego i doskonałości w taki sposób, aby cele te wzajemnie się wzmacniały i tworzyły europejski model chowu zwierząt gospodarskich.

Unijna strategia dotycząca zwierząt gospodarskich przedstawia spójną wizję przyszłości sektora produkcji zwierzęcej. Komisja promuje pozytywną i wyważoną narrację na temat chowu zwierząt gospodarskich, uznając zarówno związane z nim wyzwania, w tym ślad

środowiskowy i klimatyczny, jak i wkład sektora w zaopatrzenie w żywność, zatrudnienie, spójność terytorialną, bioróżnorodność oraz wartość kulturową.

Odporność zostanie wzmocniona dzięki skoordynowanym działaniom na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu, poprawy bioasekuracji, sprostania wyzwaniom społecznym oraz zwiększenia odporności rynków i łańcuchów dostaw.

Konkurencyjność zostanie zwiększona dzięki zmniejszaniu luki finansowej, przeciwdziałaniu pogarszaniu się sytuacji zwierząt gospodarskich w niektórych regionach, wspieraniu innowacji i cyfryzacji, zdobywaniu kwalifikacji oraz zapewnieniu uczciwych warunków handlu.

Zrównoważony rozwój będzie osiąganym dzięki ograniczaniu śladu środowiskowego, wspieraniu bioróżnorodności oraz promowaniu systemów gospodarowania opartych na obiegu zamkniętym i ukierunkowanych na dobrostan zwierząt, które podtrzymują vitalność obszarów wiejskich.

Wymiar terytorialny uwzględnia różnorodność europejskich krajobrazów i uwarunkowań lokalnych, a zarazem wzmacnia pozycję nowych pokoleń rolników i regionalne gospodarki.

Łącznie te skoordynowane działania Komisji, państw członkowskich i zainteresowanych stron stworzą solidne ramy **doskonałości**, które pozwolą sektorowi produkcji zwierzęcej rozwijać się w warunkach konkurencji na świecie.

Komisja, przy wsparciu unijnego zespołu roboczego ds. zwierząt gospodarskich, będzie monitorować postępy i przedstawiać sprawozdania na ich temat. Aktywne zaangażowanie w te inicjatywy strategiczne pozwoli sektorowi budować przyszłość, która będzie zrównoważona, sprawiedliwa i pomyślna.